

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczar) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.
fél oldal ... » 16.— nyolczad oldal » 4.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulatnak.

A magyarországi kath. tanítók országos bizottságának pécsi közgyűlése.

Értesítések: A közgyűlés a dunántúli kath. tanító-egyesületek részvételével f. évi július 3-án és 4-én tartatik meg. A meghívókat az Országos Bizottság, a Tanács és képzőintézeti szakosztály tagjai a napokban küldi szét az orsz. kath. Tanügyi Tanács központi irodájára.

A bizottság szabályzatának 27. §. értelmében a közgyűlésen résztvehetnek a kath. iskolákban működő hitoktatók, tanítók és tanárok, ha nem is tagjai a Bizottságnak. Az ily résztvevők a közgyűlésen tanácskozási jogot élveznek.

A jelentkezés határideje június 15. A jelentkezők a vonatokon és hajón kedvezményes utazásban részesülnek és részükre a pécsi rendező-bizottság lakásról gondoskodik.

A jelentkezés levéllapon is beküldhető a következők kiírásával:

1. Jelentkező neve, postai címe.
2. Mely vasuton, hajón utazik?
3. Felszálló állomás?
4. Hány napot tölt Pécsen?

A jelentkezések és mindennemű kérdezősködés a kath. Tanügyi Tanács központi irodájára Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Szent-István-Társulat intézendők.

A kitüntetett kartársak.

A hitvallásos tanító egyik legkiválóbb saját-sága: a hivatásszeretet. A hivatásszeretet nélkülözhetetlen kelléke a tanítói modornak, ami nélkül nincs hatásos nevelés, el nem képzelhető eredményes tanítás az iskolában.

A tanító hivatásszeretete abból a világnézetből táplálkozik, amelynek a tanító hódol. Ha e világnézet az élet érzéki javait állítja az egyén, a tömeg elé eléctélul, akkor a tanító hivatásszeretete a zerófokon is alul áll, ha azonban a tanító eszménye Jézus Krisztus, a világ Megváltója, a legnagyobb Tanító, akkor a néptanító hivatásszeretete kiapadhatatlan. Ez a hivatásszeretet életet, buzdít, lelkesít; a munkához erőt, kitartást szerez, a munka eredményének nemesak színt, hanem igt, tehát értéket is köl-

csönöz. Az ily hivatásszeretet fölemeli a tanítót az egoisztikus élet dermesztő légköréből és oda állítja őt az ideális élet feladataért küzdők sorába. Es ebben a csatasorban értelmének minden tudását, szívének legtisztább érzelmeit és akaratának legparányibb törekvéseit is annak az életfeladatnak szenteli, amelynek végső célja: a nemzeti életnek oly újabb nemzedékek biztosítása, kik Istenért, a hazáért, az emberiségért élni tudnak és akarnak is. Ily igazi magyar néptanítók munkáját jutalmazta X. Pius pápa ő szentsége, amidőn a magyarországi kath. tanítók III. egyetemes kongresszusának és a kath. Tanügyi Tanács védő-elnökének, gróf Zichy Gyula pécsi püspök urnak hódolatteljes előterjesztésére Barabás Gy., Bertalan V., Dreisziger Ferenc, Győrffy János, Számborovszky R., Tóth Geyza és dr. Zelliger Vilmos kartársainkat legkegyelmesebben a Pro Ecclesia et Pontifice érdemkeresztel kitüntette. A kartársi szeretet legmelegebb érzelmeivel üdvözljük a kitüntetett kath. magyar tanítókat. Az ő kitüntetésükből kartársaikra is jut az elismerés fényéből, valamint igazolja azt is, hogy a kath. magyar tanítóság a vallásos és hazafias nevelés nagy munkájában, a magyar kath. tanítók Országos Bizottsága és annak kath. Tanügyi Tanácsa vezetésével és irányításával, mily elismerésre méltó módon érvényesül.

A kitüntetésről szóló iratot, mint neveléstörténelmi okmányt, a következőkben szószerint közöljük:

«Nagyságos Apát, Elnök Úr!

Folyó évi május 6-án kelt szíves soraiból örömmel értesültem, hogy az Országos Kath. Tanügyi Tanács évnegyedes rendes közgyűlését fölötte fontos programmal folyó hó 23-án tartja meg a Szent-István-Társulat tanácskozási ter-
mében.

Becsés meghívását követve, szívesen részt vennék személyesen is a jelzett ülésen, mint-hogy azonban hosszantartó fülbajom még egy-
időre állandó orvosi kezelést igényel, ezen óha-

jómról, legnagyobb sajnálatomra, kénytelen vagyok lemondani.

Midőn ezt Nagyságod becses tudomására hozom, egyben örömmel értesítem, hogy dicsőségesen uralkodó Szentséges Atyánk, X. Pius pápa kegyes tekintetbe véve azon kiváló érdemeket, melyeket a katolikus tanügynök több kitartó munkása odaadó, lelkes törekvéssel évek során át szerzett, alázatos előterjesztéseimre a «Pro Ecclesia et Pontifice» érdemkeresztrel méltóztattott őket legkegyesebben kitüntetni, és pedig:

1. *Barabás* György, sárvári róm. katolikus igazgató-tanítót, aki a népnevelés terén immár negyven éve működik, a vasvármegyei római katolikus tanítóegyesület elnöke, a katolikus Tanügyi Tanács tagja, s a múlt évi országos kath. tanítói kongresszuson a tanítói fizetés-rendezés ügyének előadója volt;

2. *Bertalan* Vince esztergomi kath. tanítóképzési tanárt, az esztergomvidéki kath. tanítóegyesület elnökét, a kath. tanügynök kipróbált munkását s az említett kongresszus előadóját;

3. *Dreisziger* Ferenc kalocsai kath. tanítóképző tanárt egyesületi elnököt, író, a múlt évi kongresszusnak s a katolikus Tanügyi Tanácsnak kezdetétől fogva lelkes titkárat és kiváló előadóját;

4. *Győrffy* János székesfővárosi igazgató-tanítót, katolikus tankönyvíró, ki a múlt évi kongresszuson a sajtóbizottság elnöke volt s a katolikus tanügy érdekében immár 30 éve fáradozik;

5. *Tóth* Géza jászói róm. kath. igazgató-tanítót, a rózsnyói egyházmegyei kath. tanítóegyesület érdemes elnökét, a Tanügyi Tanácsnak kezdetétől fogva egyik legbuzgóbb tagját és kongresszusi előadót;

6. *Számhároszky* Rezső nagyváradi róm. kath. tanítót, ki a kath. Tanügyi Tanácsnak érdemes elnöki titkára, s a kongresszuson a tanítói nyugdíjtörvény revíziójának szakavatott előadója volt, s végül

7. *Dr. Zelliger* Vilmos pápai t. káplánt, bpest-terezvárosi segédlelkészt, ki a Tanügyi Tanácsnak megalapítása óta egyik legbuzgóbb tisztviselője, s a hitoktatási kérdések előadója.

Hiszem és remélem, hogy Szentséges Atyánk «me kitüntető» figyelme és kegye, mellyel Ő — mint az Egyháznak legfőbb tanítómestere — a magyar katolikus népnevelés lankadatlan, derek bajnokait magához emelte, nemcsak azok szívében gyújtja erős, ki nem alvó lángra a hűség, a hű szeretet és a ragaszkodás nemes érzelmeit, akik kegyét első sorban érzik s az érdemkeresztet keblükön hordhatják, hanem az egész katolikus tanítói karban, melyre ez a megtisztelés elismerést jelent, s jóleső fényt derít, s melynek összetartó, lelkes munkássága egyként áldás az Egyháza, s a magyar hazára.

Ezek után kérem Nagyságodat, hogy e kitüntetést a fentjelzett tanácsülés révén nevezettek tudomására hozni s egyttal azt is közölni sziveskedjenek, hogy az érdemkereszteket a szá-

zas-bizottságnak folyó évi július hó első napjaiban Pécsen tartandó gyűlésén magam óhajtom átadni.

Lelkes munkálkodásukra Isten áldását kérve, szíves jó hajlamaikba ajánlottan maradok
Budapest, 1907. május 12-én

gróf Zichy Gyula,
pécsi püspök, védnök-elnök.»

És most hálás szívvel mondunk köszönetet gróf Zichy Gyula pécsi püspök urnak, mint ezidőszert a magyar kath. tanítóság vezérének, azért a jósaért, hogy ő szentségének, Krisztus földi helytartójának figyelmét kartársaink érdemeire irányította és ezzel a kitüntetést előkészítette.

A feminizmusról.

Szentgyörgyi Jorbán Károly dr. megnyitóbeszéde a Kath. Tanügyi Tanács I. évi május 23-án tartott ülésén.

Tekintetes Országos Kath. Tanügyi Tanács!
Mélyen tisztelt Uraim!

Azóta, hogy utolszor együtt voltunk, nagy csapás ért engem. Édes, jó anyámat vesztettem el! — Hogy mit jelentsen ez, mondanom sem kell, hiszen ugyis jól tudják önök, Uraim! hogy amint csak egy nap van az égen, úgy csak egy édesanyja van mindenkinek a földön! Ha a nap lenyugszik, magával viszi eltető melegét. Ha az anya sirba száll, magával viszi szívének pótolhatatlan szerelmét!

E veszteségemben kimondhatatlan vigasztalásomra szolgált az a kegyes részvét, amellyel mindenfelől találkozám. De kiválólag jól esett szívemnek az a figyelmes, az az őszinte, meleg és szeretetteljes együttérzés, amellyel mélyen tisztelt elnöktársam úgy a maga, mint hazánk kath. tanítóinak a nevében is enyhíteni sietett fájdalmamat! Engedjenek meg nekem, Uraim! ha én ez alkalommal, itt, e helyen mondok ezért hálás, forró köszönetet!

Mindazonáltal megvallom és önök előtt sem titkolom, hogy mindezek mellett az lesz egész életemben az én legnagyobb vigasztalásom és megnyugvásom, hogy édesanyám poraiban egy olyan nőnek tisztelhetem és áldhatom az emléket, aki teljesen fölértvén és hiven betöltvén a nőnek Istentől kijelölt magasztos hivatását és munkakörét, mindenkor példaképe volt a keresztény nőnek, a keresztény hitvesnek, a keresztény anyának! Aki után testvereimmal együtt én is úgy sóhajtozhatok, miként egykor Jeromos szent Paula után: Halát adunk a jó Istennek, hogy a miénk voltál, még inkább, hogy a miénk vagy; mert minden él a jó Istenben és aki visszatér is az Úrhoz, a családban marad!

Olyan volt ő, mint amilyenek voltak azok a régi magyar nők, azok a tisztos matrónák, azok az igazi nagyasszonyok, amilyen nőket kívánok én ma is az én drága hazámnak, amilyen hitvest kívánok én minden férjnek, amilyen anyát min-

den gyermeknek! Mert hidjék el nekem, Uraim! aldást, szerencsét, boldogságot csakis az ilyen nők hoznak és hozhatnak reánk s nem az olyanok, amilyenekkel a feminizmus, ez az újabb-kori divatos törekvés akarja megajándékozni a világot, agyonboldogítani a családot, felforgatni a társadalmat!

Vagy tévedek talán? Elfogultságomban fel sem tudom fogni szükséges voltát annak a törekvésnek, amelyet «A nő és társadalom» című feminista közlönynek ez évi bevezető cikke a legnagyobb komolysággal így tár elénk, mondván: «Nem magáért a nő kedvéért, hanem az általunk mindig egészségesnek tartott társadalmi test javára le akarjuk rombolni azt a szörnyű hazugságot, mely az emberiség egyik felénél a tudást szégyennek, bűnnek; a legveszedelmesebb tudatlanságot ártatlanságnak; a szellemi sötétséget nőies bájnak; a természetellenes megkínzott és elkoresosított testet szépségnek; az emberi szolidaritásnak a családi önző érdekért való feláldozását erénynek; a társadalmi munka iránt való érdeklődést modern hóbortnak nézi. Akár gyakorlati, akár tudományos, akár ideális fegyvert használunk, a cél egy: a nő egyéni, társadalmi, jogi felszabadítása; végcélunk az egységes, minden tagját egyenlően megbecsülő társadalmi test rekonstruálása.»

Mert, ha ez a helyes, ez az igaz és én tévedek, én nem látok tisztán, akkor te, Libánus, ki porány léteidre oda tekintve a nagy szentatyák tiszteletreméltó anyáira, egy Nonnára, Anthusára, Monikára és másokra, elragadtatásodban így kiáltottál föl: Mily csodálatraméltó nők vannak mégis a keresztények közt! — akkor te most bámulsz csak igazán, ha látnád a mi feminista nőinket! Hiszen látnád, hogy az általuk követelt tudás mily tökéletességet és magasztosságot szerzett nekik; a legnagyobb tudatlanságnak a megsemmisítése minő erényekre képesíté őket; a szellemi sötétségnek eltűnése mennyi szűzies báj, természetellenesen meg nem kínzott és el nem koresosított testük mily szépséget kölcsönözött nekik! És látnád, hogy az önző családi érdekeknek a megvetésével, a társadalmi munka iránt való érdeklődésükkel mennyire megóvták magukat minden társadalmi hóborttól! Lásd, Libánus! és győződj meg róla, hogy elhamarkodtad ítéletedet; mert a női nemnek eddigi történeti fejlődésében nem azok, hanem ezek immár a legszebb fejlettségű, a legtökéletesebb szellemű, a legerkölesebb gondolkodású, a legcsodálatraméltóbb nők! És igazold, hogy a nagy tudás után való törekvésük, a legveszedelmesebb tudatlanság megsemmisítésére való előtörésük, szóval az egész női nem eddigi társadalmi helyzetének megtagadására, az anyaságnak s a házasság szentségének, hogy úgy mondjam, egyenes megvetésére való lázításuk náluk nem talán valami testi és lelki fogyatékoságuknak az eredménye, sem pedig a megélhetés gondjaitól való titkos félelemnek a szüleménye,

hanem a jognak és igazságnak oly tiszteletreméltó apostolkodása, mely a női nem felszabadításával a társadalom testének az egyesítését fogja megteremtteni mindenkinek a boldogítására!

De mi az! Te hallgatsz; te nem nyújtod oda nekik a babért?! — Nem! Mert éles szemed nem találta őket azoknál a keresztény nőknél sem szebbnek, sem jobbakkak, sem erényesebbeknek, sem tökéletesebbeknek, sem erkölcsösebbeknek, sem tiszteletre-, sem csodálatraméltóbbakkak! Sőt igazságot kereső lelked csakhamar fölismerete bennük és rajtuk, hogy mindaz, amivel a feminizmus oly fennen kérkedik, az mind csak kápráztató szemfényvesztés, üres beszéd, hiu ábránd!

És úgy is van, Uraim! A feminizmus alapokoskodásának nincs egyetlenegy egészséges, szilárdan megálló tétele! Okoskodásain, következtetésein mindenütt az a nagy tévedés, hogy ne mondjam gondolati hazugság húzódik végig, hogy a nő, mint emberi lény, teljesen egyformának született a férfival!

És erre támaszkodnak, amikor azt kívánják, hogy a nők közösen és teljesen egyformán neveltessenek és taníttassanak a férfakkal; erre hivatkoznak, amikor azt követelik, hogy a nők mindennemű munkában, jogban, szabadságban teljesen egyenlősíttessenek a férfakkal! Mert — mondják — eddig a női nemnek egész történeti átalakulása és fejlődése egy leküzdhetetlen cirkulus visiosusba sodortatott, melyből semmiféle varázsige sem képes őt kiszabadítani és ez az, hogy elnyomják a nőket, mert tökéletlenek és tökéletlenek, mert elnyomják őket.

A feminizmus első és legsürgősebb követelése tehát, hogy a fiú- és leánygyermek közösen, együttesen neveltessenek és taníttassanak. Mert, mint mondják: a férfit és nőt egész életük egymásra utalja s épen azért szükséges, hogy ezek egymást mielőbb és minél jobban megismerjék.

Uraim! Én elismerem annak a tételnek az igazságát, hogy a férfit és nőt egész életük egymásra utalja. De a feministák által abból levont következtetésnek a helyességét nem ismerem el soha, mert ez ferde és oktalan! Hiszen ami áll a férfira és nőre, mint már egészen kialakult, tehát egymást természetszerűen segítő és kiegészítő lényre, az semmiesetre sem állhat meg a még fejletlen fiú- és leánynemzedékre. Társadalmilag, etikailag és fiziologiailag különben is nagyon könnyen beigazolható, az a tény, hogy ellenkezőleg, a még fejletlen és éretlen fiú- és leánynemzedékeknek az ilyen, egymást minél előbb és minél jobban való megismerése a legborzasztóbb veszedelmeket rejtheti magában.

Azért én megfordítom a feministák okoskodását és azt mondom, a fiú- és leánygyermek közös és együttes nevelését és tanítását csakis az a tény magyarázhatja meg, hogy ők igazánvéve még nem nők, illetve nem férfiak. Vagyis,

esakis odáig s annyiban lehetséges a nevelés és tanításbeli közösség és együttesség, ameddig és amennyiben ők még női, illetve férfiúi mivoltuknak a tudatára nem ébredtek és e tudatban nem élnek. Csakis idáig küzdhetnek ők helyesen és okosan egységes tárgyú, egységes módszerű és célú emberi földadatokért! De mihelyt nőességüknek, illetőleg férfiasságuknak egész lenye és valósága kialakult s ők már tudatában élnek és cselekedeznek, abban a pillanatban azonnal és természetesen ketté vált az ő egységes tárgyú, egységes módszerű és célú földadatuk! Ketté vált, mert ketté választotta őket az a mindenható és legbőleesebb Isten, aki kezdet óta megalkotta úgy a férfi, mint a nő külön-külön hivatását, külön-külön testi és lelki világát!

Ép ily ferde és helytelen a feministák okoskodása a nemi fölvilágosításnak közös, iskolai követelményében. Hiszen, ha esakis odáig és annyiban indokolt és lehetséges a két nemnek nevelés- és tanításbeli együttessége; amíg azok az ő különböző mivoltuknak öntudatára nem ébredtek, akkor, uraim, minden habozás és további indokolás nélkül, kimondhatom, hogy a nemi fölvilágosításnak közös, iskolai követelménye nem egyéb, mint a legnagyobb képtelenség.

Vagy mit akarnak? Hazudni akarnak ott az iskolában, ahol esakis a tiszta tényt és igazságot szabad hirdetni és tanítani? Ferde észjárásukkal el akarják hitetni azokkal a még éretlen fiú- és leánygyermekkel, hogy ők tényleg férfiak és nők? Oktalanságukkal a férfiak és nők szerepére akarják ráerőszakolni azokat, akik meg távolról sem férfiak és nők? Meg akarják tanítani őket arra, amit pedig még tudniök sem volna szabad, ami esakis már a kifejlett férfianak és nőnek, vagy hogy helyesebben mondjam, az Isten akarata és rendelése szerinti esakis a házastársaknak van egymással szemben megengedve.

Uraim! A mi keresztény társadalmunkban az egynevelés uralkodik. A házasság szentségében esakis egy férfi és egy nő köttetik össze egymással. Ebben is ki van mondva, hogy a nő egyszemélyű és esakis férje számára nő, a férfi pedig egyszemélyű és esakis neje számára férfi; minden más emberi lényvel szemben pedig esúpan azok, amik ők valamennyien: Isten képe és hasonlatosságára teremtett emberi lény!

De nezzük immár, uraim, a feminizmusnak azt a hiú törekvését, amely minden pályát meg akar nyitni a nők előtt.

Uraim! Én ezzel szemben nem akarok itt most azzal az okoskodással előállni, hogyha a nők előtt megnyitnak minden kenyérkereső pályát, akkor ugyan meg fog kétszereződni a munkaerő, de felére fog leszállani a munkabér! Hogy, amit előbb a férfi maga keresett meg, azt ezután a férfi és nő együttesen fogja megkeresni.

Szóval, a munkáért való eme harcban alighanem mind a ketten rosszul járnak. Azzal sem állok elő, hogy minnek fölzsabadítani a nőket s megnyitni előttük a tudomány összes csarnokait, amikor eddig sem volt közöttük valami lángész, sőt mondhatni a tehetségesebbek száma is csak korlátozott közöttük. Én ilyenekkel nem állok elő, mert tudom, hogy az eféle okoskodások csak ideig-óráig, csak ilyen vagy amolyan viszonyok közt állanak meg. Én csak arra a kétségtelen és soha, míg a világ világ lesz meg nem dönthető és meg nem változtatható tényre mutatok, hogy a nő esontvázára, izemzatára, idegrendszerére nézve is, bár ez az agyvelőben úgy a gondolkodásban, mint főleg ítélőképességben szintén gyöngébb a férfinál.

Szóval, a nő egy föltétlenül passzív, szubjektív, legtöbbit a saját énjével, gyöngeségével foglalkozó, mindent önmagára vonatkozó ember lény; míg a férfi egy aktív, objektív, inkább a külvilággal törődő s mindent a maga tárgyilagosságában szemlélő emberi lény.

A tudomány által, a természet tényei által, a tapasztalat mindennapi adatai által igazolt eme egy testi, mint szellemi különbségre mutatva, merem állítani, hogy a nő nemesak hogy nem született olyannak, mint a férfi, de soha semmiféle fölzsabadítás által sem fog oda fejlődni, ahová a férfi. Sőt azt is merem mondani, hogy mindaddig, amíg a nő fiziologialag és anatomialag férfiuvá nem alakul, pedig nem alakul soha: míg passzivitását és szubjektivitását, gondolkodásának központos szerepét meg nem semmisíti, pedig meg nem semmisítheti; mindaddig a feminizmusnak abbéli törekvése és erőlködése, hogy a nőket férfiasítsa, őket a férfias munkára fölzsabadítsa, nemesak hiábavaló, de a legtermészetellenesebb törekvés. Nem egyéb az, mint a természet ellen való merénylet, mely büntetlenül nem marad és nem is maradhat.

Elismerem én uraim, sőt magam is állítom, hogy tudás és foglalkozás kell a nőnek is. De ez csak olyan lehet, mely az úgynevezett gyöngébb nemhez illő és méltó, tehát női tudás és női foglalkozás! Itt ebben a keretben hadd fejtsse ki aztán énjével felt erzelmeit, énjéből kiinduló akaraterejét, énjében összpontosuló gondolatait. S ott, ahol a férfi akaratereje nem tűri meg a gépies korlátokat, ott, mint a férfi oldala mellé Istenfő adott segítő-társ, ott hadd mozogjon az ő türelmesebb természetével. Így nyilatkozik meg aztán a maga igazában az az egységes társadalmi test, amelynek teremtő feje, ime a férfi, gépiesen reprodukáló végtagjai pedig a nők. És ezt az egységes társadalmi testet józan ésszel nem lehet úgy rekonstruálni, hogy annak minden szerve csupa teremtő fejekből álljon; mert akkor már nem egységes társadalmi test lesz az, hanem lesz egy szörny, egy valóságos monstrum.

Látható már ezekből, uraim, hogy az ilyen gondolatirány, mely hozzá még a nőnek termé-

szettől megszabott rendeltetéséről és család-alapításról is azt meri hirdetni, hogy önző családi érdek, tehát a nőnek ezt az egyetlenegy nem önmagáért, hanem másért, a közért, a társadalomért az egész emberiségért való hivatását zavaros fejjelel egyéni érdeknek meri nevezni, míg a társadalmi munka iránt való igazán egyéni, mert sokszor csakis a saját hasznáért tanúsított fogvatékos érdeklődését közügyi dolognak gondolja, mondom, az ilyen gondolatirány komoly számításba nem jöhet.

De látható az is, hogy a nő ilyen úton és ilyen módon ugyan sohasem fog kapni igazi tudást, hanem csakis áltudást. És erre mondotta oly találóan a nagy görög bölc, Plató, hogy a «nemtudásnak csakis egy fajtájáról lehet azt mondani, hogy tudatlan a szó szoros értelmében. Mert mikor nem tud, mint apostola a női tudásnak, azt meri hirdetni magáról, hogy tud.

És most ítéljenek Uraim! Itéljék meg: nekem van-e igazam, vagy pedig a feministáknak? Vagy ítéljen bárki más. Itéljen például a mi nagytehetségű, a mi elfogulatlan, fenkölt gondolkozású vallás- és közoktatási miniszterünk, gróf Apponyi Albert; hiszen ez a kérdés nemcsak szociális, de első sorban kulturális kérdés is, mely az ő ügyköréhez tartozik.

De még sem! Vannak tapasztalataim és vannak kritikussaim; ha őt hívnam ítélre, könnyen gyanuba eshetnek. Azért ítéljen inkább egy protestáns vezérpolitikusunk, egy báró Bánffy Dezső. — Am őt nem is kell erre felkérnem; hiszen ő már kimondta ítéletét ebben a kérdésben és én ez ítéletet már most kihirdethetem. Ime, báró Bánffy Dezső ez évi január hó 16-án a közoktatásnak parlamenti tárgyalásakor így szólt: «A nőképzés fokozása nincs érdekünkben, nincs az állam érdekében és nincs a mindent fenntartó és a boldogságot egyedül biztosító családi élet érdekében». Ismét egy levelében: «Én a nő hivatását a családban keresem és nem a közéletben! Már a természet megszabja a nő körét. Ha ezt a családtól mindinkább eltávolítjuk, a családot ingatjuk meg, mint intézményt alapjában. És ezzel egész társadalmi és állami természetes alakulásunk rendjét forgatjuk föl».

És ezzel be is fejezhetem beszédemet. Ez ítélettel kezemből lelkesedéssel léphetek szentegyházam és édes hazám meg mindig tiszteltre és csodálatraméltó női elé, hogy köszöntsem őket, mint a kereszténység legszebb gyöngyeit! Hogy megmondjam nekik: Orvendhettek ti mindannyian, hogy keresztény nőknek születetek! A ti hitetek, ez a ti méltóságtok, szabadságtok, jogaitok védpajzsa és megvívhatatlan bástyája. Azért legyetek hozzá hűek törhetetlenül; legyetek hűek életben, halálban; legyetek mindig igazi keresztény nők! Teljesítsétek ama nemes kötelemeket, melyeket az egyház szab elétek, mert ezek teljesítésében áll a ti női dicsőségtek, a ti polgári hivatástok! Rójjátok meg a bünt, az erkölestelenséget; neveljétek a

gyermeket az ifjakat; üzzétek el a férj gondját, buját; vigasztaljátok szegényt, törüljétek szenedő könyveit, boldogítsátok az emberiséget! És áldás fog szállani rátok még a sírban is, mint ahogy én is áldom anyám porait!

S hogy mindezt sikerrel könnyen, vidáman tehessétek, tekintsetek a nők legszebbikére: Máriára, akit e hónapban milliók és milliók áhitattal köszöntenek; akihez annyi ima, annyi hó fohász, annyi dicsőenék száll a magasba. És méltán; mert ő nyitotta meg a szabad keresztény nők sorát. Az Isten anya fölséges erényeit követve, pártfogásáért esedezve, napról-napra szabadabbak, méltóságosabbak, csodálatraméltóbbak lesztek. Mint leányok: feddhetetlenek, szépek, tiszták, hasoulóan a völgy liliomához emberek büszkesége, angyalok öröme.

Mint hitvesek és családanyák: a ház dobogó szíve, éltető virága, öre, védszelleme, szemefénye. Mint a szegények, betegek istápolói; az emberiség legigazabb jötevői, földi angyalai. Szóval Mária méltó gyermekei!

Őnök pedig Uraim! Kik a vallásos nevelés és oktatás hívei és bajnokai, kövessék hűséges kitarással, azt az irányelvet, melyet szentegyházunk szellemében eddig is követtek. Ne engedjék magukat eltántorítani a feminizmus divatos törekvésétől. Tartsanak ki szilárdan tanítómesterrük az Úr Jézus Krisztus mellett, aki mondá: «Én vagyok az út, az igazság és az élet! Aki utánam jön, nem jár sötétségben!»

Ennek az Úr Jézus Krisztusnak nevében köszöntvén Önöket a tanácskozást ezennel megnyitom.

Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács ülése.

(Folytatás)

Jordán Károly dr. üdvözlí ezután a kitüntetett tanítóiakat, Ember Károly világi elnök pedig további munkására serkenti őket, mert, úgymond, ezen kitüntetésüket vegyék oly szeretettel, aminő szeretettel csüng a védő elnök ur ő méltósága, gróf Zichy Gyula a tanítószágon. A kitüntetettek nevében Bertalan Vince mondott meghatóttan köszönetet.

Az előterjesztések során tudatja az elnök, hogy a hercegprimás ő eminenciáját a Tanács üdvözölte 75. születésnapja alkalmából, mire megleghangú válasz érkezett.

Tudomásul vették a következő hercegprimási leiratot is:

2534. sz.

Nagyságos és Főt. Apát, Elnök Úr!

A nagymélt. püspöki kar f. évi április hó 18-án tartott tanácskozmányában az orsz. kath. Tanügyi Tanács a katolikus tanítónőképzőintézeti tanárok képesítése és a tanárok fizetésének egységes rendezése iránt benyújtott memorandum tárgyában, valamint a tanítónőképzőintézetek képesítő- és magánosztályvizsgálataira nézve felterjesztett szabályzat ügyében a következő határozatot hozta:

A tanácskozmány figyelembe véve a miniszternek a népiskolai tanítók fizetésrendezésére vonatkozó törvényjavaslatnak bizottsági tárgyalásánál tett azon kijelentését, hogy rövid idő múlva a tanítóképző intézetek újjászervezéséről nyujt be törvényjavaslatot, fölkéri ő Eminenciáját, a hercegprimást, hogy a tanítóképző-

mezeiternkre vonatkozó s az újjászervezést érintő összes ügyeket illetőleg, javaslattételre az orsz. kath. Tanügyi Tanácsot méltóztassék felszólítani.

E határozat alapján felkérem Nagyságodat, méltóztassék intézkedni, hogy a nagymélt. püspöki kar részéről ohajtott javaslatokat az orsz. kath. Tanügyi Tanács kelendő időben elém terjessze.

Ajtatos imába ajánlottan vagyok

Budapesten, 1907. május 6.

Vasary Kólos s. k. bíbornok, hercegprímás.

A nm. püspöki kar leirata utasítja a Tanácsot, hogy legrovidebb idő alatt terjessen elő javaslatot, amely a kath. tanító és tanítóné képzők reformjának minden kérdésére kiterjed; így különösen foglalkozzék a tanárok képesítésének módjával, a tanárok fizetésének rendezésével, a tanítói képesítések és az intéztek rendtartásával. Ember Károly lovag ezzel kapcsolatban indítványozza, hogy a képezdei tanárok elé vigye a Tanács a kérdést és e végből a tanítóképzőintezeti szakosztály és a tanárok is tartisanak jölést Pécsen július 3-4-én. Dreisziger Ferenc hangsúlyozza, hogy ha a fizetésrendezést el is fogadjuk, sem jogilag, sem szellemi tekintetben eddigi álláspontunkat fel nem adjuk. Walter Gyula dr. az időt rövidnek tartja arra, hogy a képezdei tanárok már júliusban foglalkozzanak a kérdéssel. Többek hozzászólása után a gyűlés Ember javaslatát magáéva tette. A nm. püspöki kar által ohajtott javaslatot dr. Bahos Lajos elnöklété mellett, dr. Walter Gyula, Guzsvenitz Vilmos, dr. Kováts Gyula, dr. Bilinszky Lajos, Haller József, Keményffy Dániel, Korody M., Gömörey Zs., Szóke S. és Ember Károly bizottsági tagok készítik elő és a 100-as bizottsági üléssel egy időben a kath. képzőintezeti tanítókat gyűlés tartására fölkéri.

A százas bizottsági közgyűlésre vonatkozólag elhatározza a kath. Tanügyi Tanács, hogy azt július 3-án és 4-én, Pécsen fogják megtartani a következő program szerint.

Első nap, július 3-án. I. Délután 2 órakor a pécs-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület, veszprémegegyházmegyei róm. kath. néptanítóegylet, a szombathely-egyházmegyei róm. kath. tanítóegylet, esetleg a sopronvidéki róm. kath. tanítóegylet, a győregyházmegyei róm. kath. tanítók egyesületének közgyűlése az érdekelte egyesület által meghatározott tárgysorozattal. II. Délután 5 órakor az országos bizottság előértekezlete. Tárgysorozat: 1. Az előadók előterjesztik a másnap tartandó közgyűlés elé terjesztendő határozati javaslatokat. 2. Targyaltni fog a következő tétel: Az új fizetési törvény végrehajtása körül mik a teendői a hitközségi iskolák fönntartóinak? III. Este 8 órakor ismerkedési estély. IV. Második nap, július 4-én. Reggel fél 9 órakor szentmise, fél 10 órakor az Országos Bizottság közgyűlése. Tárgysorozat: 1. Védő elnök megnyitja a közgyűlést. 2. Elnöki jelentések. 3. Penztáros jelentése. 4. Titkári jelentés. 5. Nőnevelésünk korszerű kérdései. 6. Az egyház és az iskola (jogi szempontból). 7. Pedagógia és lelektan. (Elmélet és gyakorlat.) 8. Pedagógiai könyvtárak és tanszermuzeumok. 9. A népiskola a népjólét fejlesztésének szolgálatában. a) A népiskola teendői (házipari oktatás, slójd, gyakorlati földmívelés és állattenyésztés, munkaszeretet fejlesztése stb.) b) A tanítóképzés teendői. 10. Folyó ügyek, indítványok. A közgyűlés bezárása. Délben 1 órakor közös ebéd. Délután a kiállítás megtekintése. Megjegyzés. Az előadók 20-25. a hozzászólók 5 perenyi idő alatt terjesztik elő javaslatukat.

Kivétellett a Segélyalap ülése, amely a rendes gyakorlat szerint augusztusban tartja meg közgyűlését. A nagygyűlés előadóiul fölkérettek: A gyakorlati pedagógiáról dr. Walter Gyula, az iskolai népkönyvtárak és ifjúsági könyvtárak szervezéséről Walmuth Ernő tart előadást. A többi tétel előadói az elnökség kéri föl. Ember Károly indítványára a Tanács dr. Wajdits Gyula főtanfelügyelő, pécsi rendezőbizottsági elnökének eddigi fáradozásaiért nálás köszönetet mond. A központi rendezőbizottság tagjai: Ember Károly lovag elnök, dr. Zelliger Vilmos, Györffy János, Gerely J. és Dobos János.

Györffy János fölemlíti a Magyar Állam egy cikk-

sorozatát, melyben Bodnár Gáspár névaláírással, meg nem felelő modorban mond kritikát a Tanügyi Tanács működéséről és a hivatalos lapról. Kéri a Tanügyi Tanácsot, helytelenítse azon irányzatot, amely abban a kritikában nyilvánul: a lap kibővítését ő is és mingenki ohajlja, de eziránt meg is tétettek a szükséges lépések már régebben, Bodnár igazságtalan fejtegetései nélkül is. Haller József is szükségesnek tartja a lap terjedelmének bővítését és a hirdetések redukálását. A támadást jogosulatlanul és izléstelennek tartja. Hasonlóértelmenben szólal föl Gubica Lajos veszprémi kath. tanító is. Jordán Károly dr. nem tartja illeltesnek Bodnár a kritikára, mert az ő kezei alatt szünt meg egy már meglevő jó hírű katolikus tanügyi folyóiratunk.

Ember Károly jelzi, hogy a Bodnár-féle támadások előtt is ment már kérvény a nm. püspöki karhoz a lap terjedelmének kibővítése ügyében. Azt hiszi, csak békés türelem kell és a lap terjedelmében is megizmosodik. Nyugodt lélekkel és nemes önértékeléssel mondhatja, hogy a Népnevelő letesülése óta a Szent-István-Társulat tan-könyvtáralma föllandult, a katolikus tanítószeg társulatok növekedett, érdekeinek méltanylása előhaladt s a lap nélkül az I. II. és III. orsz. katolikus tanítói kongresszus sem lett volna, de az orsz. kath. Tanügyi Tanács eredményei sem érték volna kath. tanügyünket. A kritika módora izlés dolga, erről, mint a közélet embere, nem nyilatkozik.

A kath. tanítóknak, körök- és egyesületeknek a keresztény nevelési munkába való bevonásának módozatairól Haller István titkár terjesztette elő javaslatát. Előterjesztéseit a Tanács helyesléssel fogadta és a határozatok végleges keresztülvitelének módozataira nézve Szentiványi Károly igazgató ur fog a pécsi 100-as bizottsági gyűlésen indokolt indítványokat benyújtani.

Az iskolai alapok kérdéséhez.

Irta: Jeszenik Gábor báró.

Ezen kérdésnek teljes megértése kétségtelenül olyan fontos, mint iskoláink katolikus jellegének a megvédelmzése és ennek meg nem értéséből származott, sajnos, ama gyakori szomorú jelenség, hogy iskoláink közül elég sok helytelenül, mint állami vagy községi iskola szerepel.

A fő tehát az iskolai alapok jogi természetének az ismerete, amellyel ha birunk és ez az egyházra nézve kedvező: polgári peres úton szerezhetünk érvényt jogainknak; vagy ha nem kedvező, sok haszontalan és esetleg nagy költségekkel járó pertől kímélhetjük meg magunkat.

A telekkönyvi bejegyzés, mely ha a katolikus iskola javára szól: képezi biztosítékát nemcsak a tulajdonjognak, hanem az iskola katolikus jellegének is.

A jogszerű tulajdonos ugyanis, amint ez az 1869. évi 17.663., 1869. évi 21.717., 1901. évi 48.745. és az 1904. évi 99.275. sz. vallás- és közoktatásügyminiszteri határozatokból kitűnik, van feljogosítva, hogy az iskola iránya fölött határozzon, minden ez iránti határozat azonban, ha vallásos jellegű iskoláról s ennek jellege megváltoztatásáról van szó: csak az illeltes egyházi főhatóság jóváhagyása után válik jogérvényessé.

A tulajdonjognak pedig mindaddig, míg ez megdöntve nincs, a telekkönyvi bejegyzés a

meghatározója. Lehetnek azonban ebben téves bejegyzések is s ez esetben bárkinek, aki magát jogaiban sérteve érzi, ha másként nem lehet, úgy per útján kell e kérdés tisztázását keresztyülvinnie, amelynek végeredményeképen a téves bejegyzés a jogos tulajdonos javára esetleg kiigazítva lesz és ha iskoláról van szó: a kiigazítás után bejegyzett új telekkönyvi tulajdonos fog az iskola jellege vagy másként szólva, iránya fölött határozhatni.

Ha a «kath. egyház» lett ilyenül bejegyezve, úgy ez, illetve rendes hitközségi képviselő hiányában az iskolaszék, ha pedig a politikai község szerepelne bejegyzett telekkönyvi tulajdonosul: úgy ennek a képviselőtestületéhez tartozik ezen jognak az érvényesítése. Ezek után az iskolai ingallant más jellegű iskola részére használatul átadhatják, vagy esetleg arra a tulajdonjogot át is ruházhatják.

Már most az a kérdés, hogy iskoláinknál mi a helyes és mi a téves telekkönyvi bejegyzés?

Ennek elbírálásánál kétséget nem szenved, hogy az időpont a mérvadó, amikor az iskola keletkezett, vagy ha egyes iskolai adományozásokról van szó, hogy ezek mikor történtek a katolikus iskola részére. Igen természetes, hogy amidőn az adomány vagy hagyományról világosan ki van mondva, hogy ez a katolikus iskolát illeti: akkor nincsen baj; de a jelleg kellő ki nem tüntetése szokta okozni a zavarokat, mert ha csak egyszerűen iskoláról van szó az adománylevél vagy végrendeletben: ez alatt közönségesen közös iskolát szoktak érteni.

Ezek után kérdem tehát, amidőn az iskolai adomány jellege valahol kitéve nincsen, mikor illeti ez mégis meg a katolikus iskolát és mikor nem?

Az 1868: XXXVIII. törvénycikk adott — amint tudjuk — jogilag létet a közös iskolának, mert azelőtt minden iskola vallásos jellegű volt, aminek folytán is, ha az, vagy az erre vonatkozó adomány a jelzett idő előtről való volna, még ha annak katolikus jellege akár az adománylevélben, vagy végrendeletben feltüntetve nincs is, minden kétséget kizárólag mégis a katolikus egyház tulajdona és ha a telekkönyvben ez utóbbinak javára bejegyezve nem szerepelne: amint fentebb jeleztem, az eziránti jogainkat még per útján is kellene érvényesítenünk. Világosan igazolják ezen álláspontomat a m. kir. Kuriának következő elvi jelentőségű határozatai:

«A közös iskoláról szóló törvény hozatala előtt az iskolának általában hagyott földbirtok a római katolikus hitfelekezeti iskolának tulajdonát képezi, ha a végrendelet alkotása idejében az illető községben a római katolikus hitfelekezeti iskolán kívül más iskola nem létezett.» (M. kir. Kuria, 1882 május 16-án. 776. sz.)

«A közös iskoláról szóló törvény hozatala előtt úrbéri egyezség alapján a földesuraság által az iskolának általában adományozott föld-

birtok a római katolikus hitfelekezeti iskoláé, ha az egyezség létrejöttkor a községben a római katolikus hitfelekezeti iskolán kívül más iskola nem létezett.» (M. kir. Kuria 1882. október 12. 229. sz.)

Ezen mindkét határozat végszavai pedig, miszerint az iskolának általában adott vagy hagyott földbirtok csak úgy illeti meg a katolikus iskolát, ha a közös iskolának létet adó 1868: XXXVIII. t.-c. előtt történt adományozás vagy hagyományozás idejében (a községben) más iskola nem létezett, még abban az esetben, ha a katolikus iskolán kívül más, például ev. ref. iskola létezett volna a községben, sem billentik a mérleget a közös iskola javára, amely akkor még jogilag nem létezett, hanem csak annyit mondunk, hogy ez esetben az nem tisztán a katolikus iskoláé, hanem bizonyos arányban a községben akkor létezett felekezeti iskoláé.

Az iskolai ingatlan alapok jogi megbírálásának a fordulópontja tehát a közös iskolának létet adó 1868: XXXVIII. t.-c. s ebben jelesen a 38. és 39. §§-ok, amelyek a közös iskola részére alapok megalkotása iránt intézkednek s involválják azt, hogy valamint e jelzett törvény folytán létrejött iskolai alapok a közös iskolát, úgy az ugyanily módon ezen törvény létrejötte előtt keletkeztek a hitfelekezeti iskolát illetik meg mint olyant, amely akkor jogilag a közös iskola nélkül egyedül létezett.

Szándékosan használtam e kifejezést: jogilag létezik vagy létezett, mert megtörténhetett volna az is, hogy 1868. előtt valamely községben semmiméni iskola nem volt és ha ott a jelleg megnevezése nélkül általában történt volna iskolai célra akkor adományozás; ez még ez esetben sem illetné meg az akkor még jogilag nem létezett közös iskolát, hanem a lakosság vallási számaránya szerint esakis a hitfelekezeti iskolákat.

Ezt részben azért is hoztam föl, mivel meg akartam felelni ama érvelésre, mintha azon oknál fogva, mivel a községben tényleg még nincsen, érte az 1868. utáni időben közös iskola, nem történhetnék meg a jogilag mégis létező közös iskola részére a tagosításkor, a közös területből az 1868: XXXVIII. t.-c. 39. §-ában meghatározott század résznek a kihatása.

Mielőtt azonban e kérdés tárgyalásába belemennék, minden félreértés kikerülése végett ki kell jelentenem, hogy én ezzel távolról sem a közös iskola malmára akarom a vizet hajtani, ami talán világos is, hanem csak a törvények, mint katolikus iskoláink védbástyái közé szándékozom meghuzódni, azért, hogy ekként, noha közvetve, a közös iskolának is jut ez, ami azt azok alapján megilleti, egyrészt tulajdonképen a katolikus iskolai alapokat védelmezzem meg, másrészt pedig, amint fennebb is említettem, az esetleg költséges és hiábavaló pereknek, amelyek szintén csak a katolikus iskolát terhelnék, elejét vegyem.

Ezek előrebocsájtása után vegyük már most

szemügyre a hivatkozott 1868: XXXVIII. t.-c. 38., 39., 40. és 41. §-ait és jöjjünk vele tisztába, hogy vajjon kinek a tulajdonát képezi az azok értelmében létesítendő iskolai alap?

Az előbb fölhozottak után kétséget nem szenvedhet többé, hogy ez, amit egyébként a 39. §. világosan ki is mond, akár a már tényleg, akár pedig a még csak jogilag in potentia létező közös iskoláé lehet, még abban az esetben is, ha a 39. §-ban jelzett egyszázadrésznél több is hasítottatott volna ki, mert ezen 39. §. végszavai világosan akként szólnak, hogy a közös iskola részére legalább egyszázadrész hasítandó ki, ami annyit jelent, hogy legalább egyszázadrésznek kell lennie a kihasított területnek; de lehet ez ennél több is és ez esetben ezen többlet is igen természetesen a közös iskoláé és ép ezen okból a kath. iskola részére nem vindikálható.

Azt mondtam, hogy per se nem vindikálható a többlet, pl. 20 hold a katolikus iskola részére, ami azonban nem zárja ki azt, hogy a politikai község a kötelező egyszázadrészen felüli többletet mint nem kötelezőt a községi törvény vagyis az 1868. XXII. t.-c. 21. szakaszának, c) pontjában biztosított joga alapján, valamint a községi vagyon elidegenítéséről szóló ugyanezen törvény 110. szakaszában előirt alkiságok betartása mellett, a katolikus iskolának oda ne ajándékozhatta és pedig annál is inkább, mivel ezen 110. szakasznak utolsó bekezdése a község által elidegeníthető vagyonához a felügyelet alatt álló intézetek törzsvagyonát is expressis verbis hozzásorolja.

De vizsgáljuk tovább a szóbanforgó s az iskolai alapokat érintő szakaszokat. A 38. §. úgy intézkedik, hogy a politikai község, ha állít közös iskolát, iskolai alapot létesítsen, a 39. §. szerint pedig a bekövetkezendő tagosításkor azt a fölosztandó közös területnek századrészével gyarapítani; ha pedig nem állított volna még közös iskolát: ezen szintén kihasítandó századrész által a fölállítandó közös iskola részére iskolai alapot létesíteni tartozik.

Röviden szólva tehát a 38. és 39. §§-ok a közös iskolai alap két különböző forrását jelölik meg, részben aszerint, hogy vajjon van-e már a községben tényleg közös iskola, vagy pedig még nincs.

A 38. §. szerinti iskolai alapról — föltételezvé ez a fentiek szerint a tényleg létező közös iskolát s így az ügyis magától értetődően, hogy ennek jövedelme ezt illeti — a 40. §. kimondja továbbá, hogy az esetben, ha ugyancsak van már a községben közös iskola: az 1868. után végbemenő tagosításkor kihasítandó századrész jövedelme szintén ezt illesse és ez esetre ebből a felekezeti iskola ki van zárva.

A 41. §. ellenben megengedi, hogy a tényleg nem létező közös iskola esetében, a tagosításkor kihasítandó egyszázadrésznek a jövedelme s csakis ez a felekezeti iskolák segélyezésére is fordíthatassék.

Már most mindezeket egybevetve, e törvények nem korrektt szövegezése dacára is világos tehát, hogy a 38. és 39. §§-ok a községi iskolai alapoknak két különböző módon eszközrendő létesítése, a 40. és 41. §§-ok pedig azok jövedelme miként való fölhasználása iránt tartalmazzanak intézkedéseket s ezek szerint is ez utóbbi első sorban a közös iskolát illeti meg.

De maguk ez alapok tulajdonjogának a kérdéséhez sem fér semmi kétség, mert eltekintve az előbb fölhozottaktól, a 41. §-nak már eme kitétele is, hogy «azok jövedelme közös iskola nem létében a törvény kellekeinek megfelelő felekezeti iskola vagy iskolák segélyezésére is fordítható», kétségtelenül nem a hitközség, hanem a politikai község, mint azok tulajdonosa mellett bizonyít.

És ezt állítom nemcsak azért, mert a valószínűnek megfelel, hanem azért is, mivel minden bontak két vége lévén, az általam előbb kifejtett jogi elméletben határozott biztosítékát látom az 1868. előtti s elég nagyszámú ama iskolai alapoknak, amelyeknek kath. jellege akoriban világosan föltüntetve nem lett.

Mindamellettt nem győzöm azonban eléggé hangoztatni, hogy noha az 1868. után végbement tagosításkor kihasított egyszázadrész s ennek többlete is a közös iskola, illetve a politikai község tulajdona, ezen nem obligatórius többletet ez, az öt az 1868: XXII. t.-c. 21. §-ának c) pontja folytán megillető jog alapján a katolikus iskolának odaajándékozhatja s magának az ekként fennmaradó egyszázadrésznek a jövedelmét pedig bármennyi legyen is az, az 1868: XXXVIII. t.-c. 41. §-a alapján annak segélyezésére fordíthatja.

Ezen segélyezéssel kapcsolatban rátérve már most ez alapok ki által való kezelésének a kérdésére, megjegyzem, hogy noha igaz, hogy az azokból a felekezeti iskoláknak nyújtott segélyekre vonatkozólag az volt az általános praxis, hogy azokról a politikai községek a közigazgatási bizottságoknak s ezek útján a vallás- és közoktatási miniszternek is leszámolni tartoznak, ami amellettt látszik bizonyítani, hogy ezeket maguk a községeknek kell kezelniök, mindazonáltal kétségtelen az is, hogy a politikai község azokkal akkor is segélyezi a katolikus iskolát, nem lévén a törvényben rendelkezés, amely ezt tiltja, ha ezen alapok kezelését egészen rábizza a katolikus iskolaszékre; de ez esetben joga van hozzá, amint az más természetű segélyezéseknél is szokás, hogy az iskolaszék számadásait annak megtudása végett, vajjon ez azt rendeltetésére fordította-e, évről-évre betekintessen s ennek alapján azután felsőbb helyen jelentést tehessen.

Arról azonban, hogy évek hosszú sorára a multa nézve ezt követelje, minthogy a bíróságok sem vesznek ilyesmit figyelembe szó sem lehet s még kevesebb lehet szó e számadások részére való kiadásáról.

Ami pedig amaz esetet illeti, hogy mi törté-
 nek akkor, ha a szóbanforgó iskolai ingatlanokat
 a politikai község megbízásából eljáró katolikus
 iskolaszék közben bérbeadta volna erre is ki-
 terjeszkedve azt mondom, hogy mivel évek hosszú
 során át a katolikus iskolaszék a politikai köz-
 ség megbízásából járt el, szó sem lehet arról
 sem, hogy az iskolaszék az arra vonatkozó s
 érvényes szerződést, mely akkor is fönnállana, ha
 a politikai község ez alapokat kezelésébe vissza-
 venné, a bérlőnek fölmondhassa s ezen nem
 válna oztat a bírósági gyakorlat szerint ama körülmény sem, hogy az 1868: XXII. t.-e. 24. §-ának
 b) pontjában a községi vagyonnal 6 éven tuli
 bérbeadásnál előírt törvényhatósági jóváhagyás,
 a bérlét megkötésétől számított 1—2 évig eset-
 leg mellőztetett volna; de azért másrészt a
 korrekt eljárás okából a jövőre nézve szüksé-
 gesnek tartom, hogy azokat hosszabb, például
 6 éven tuli bérlét esetében a politikai község,
 mint tulajdonosuk adja ki s ezután erre a tör-
 vényhatóság jóváhagyását kikérje. Ezekkel kap-
 csolatban föl kell még említenem, hogy ez ala-
 pok kezelése és jövedelmük miként való föl-
 használására vonatkozólag a vallás- és közok-
 tatásügyi minisztérium részéről a multban nem
 egy törvénytelen és erőszakoskodás történt:
 így például az 1878. évi 34.361. számú rende-
 letben a községi iskolai alapok jövedelmének a
 felekezeti iskolák részére való kiosztását a val-
 lás- és közoktatásügyi minisztérium magának
 tartotta fenn, a Wlassich-éra alatt pedig onnan
 a katolikus iskoláknak azokból való segélye-
 zését egyszerűen megtiltották. Felesleges magya-
 ráznom, hogy mindezek nem voltak egyebek
 a községek autonomiájának nyílt megsértésénél
 s nyers erőszaknál.

(Folytatjuk.)

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

**Rendelet a hazai tanszeripar támogatása és
 fölkarolása ügyében.** Miheztartás és hasonló eljárás
 céljából közlöm a f. d. papsággal a m. kir. vallás- és
 közoktatásügyi Miniszter úrnak a hazai tanszeripar tá-
 mogatása és fölkarolása ügyében valamennyi kir. tan-
 felügyelőhöz kibocsátott rendeletét: 8886. szám. Fölvivom
 a tanfelügyelő urat, értesítse szigorú miheztartás végett
 a felügyelete alá tartozó állami és községi iskolák igaz-
 gatóit, hogy a vezetésükre bízott tanintézetek tanszer-
 szükségletét kizárólag hazai készítményekből fedezték,
 mert külföldi forrásokból csak olyan taneszközök be-
 szerzése engedtetik meg, amelyeket hazánkban ezidő-
 szerint megfelelő módon előállítani még nem tudnak. De
 állami tanintézeteknél az ilyen beszerzésekre is minden
 esetben az engedély itteni részről, a tanszermuzeum
 elnöksége útján ide terjesztendő beadványban kikérendő.
 Engedély nélkül beszerzett külföldi gyártmányok ára az
 illető megrendelőt fogja terhelni. Kétes esetben vagy
 bármilyen kérdéses dologban forduljanak az illető
 igazgatók az Országos pedagógiai könyvtár és Tanszer-
 muzeum Elnökségéhez (Budapest VIII., Szentkirályi-
 utca 47. sz.). Az elnökség a szervezeti szabályzat 3. §. d)
 pontjának megfelelően a szükséges fölvilágosítást min-
 denkor készséggel fogja megadni. Budapest, 1907. áprí-
 lis hó 20-án *Apponyi*.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás. Az orsz. kath. Tanügyi Tanács egy föl-
 hívást intézett hozzánk, miszerint a Dunántúli róm. kath.
 egyházmegyei tanító egyesületek — az orsz. kiállításra
 való tekintetből — a folyó évi rendes közgyűlésüket
 Pécssett tartanák meg. A központi bizottság ezt kivihe-
 tetlennek tartja, de mégis, kik részt akarnak venni a
 100-as bizottságnak Pécssett július hó elején tartandó
 ülésén, vagy a kiállítást óhajtanak megtekinteni, tiszte-
 lettel hozzuk tudomásukra, hogy ebbeli szándékukról az
 utazási iránynak és a fölszálló vasuti állomásnak pontos
 megjelölésével legkésőbb június hó 10-ig az Orsz. kath.
 Tanügyi Tanács irodáját — Budapest, VIII., Szentkirályi-
 utca 28. sz. — értesítsék, hogy a kedvezményes utazási
 jegyekre vonatkozó kérvényt idejében fölterjeszthessék.
 Kik Pécssett jutányos áron lakást és ételmezést óhajtanak,
 ebbeli szándékukat is tessék tudatni. A továbbiakra
 nézve a «Népnevelő» hivatalos közleményei lesznek irány-
 adók. Kelt. Székesfehérvárott, 1907. évi május 20-án.
 Az elnökség.

Meghívó. A «Székesfehérvári egyházmegyei róm.
 kath. iskolák tanítóinak egyesülete» az 1907-ik év jú-
 nius 27-én Székesfehérvárott, a belvárosi kath. kör
 Szent-István termében évi rendes közgyűlést tart, melyre
 a tag urak és a tanügy barátai tisztelettel meghívotnak.
 Az elnökség. A tárgysorozat föbb pontjai: 9 órakor
 szentmise a székesegyházban. A körök jegyzőkönyvei
 útján a közgyűlés elé terjesztendő indítványok tárgya-
 lása. A kidolgozásra ajánlott nevelés-tanítási tétel-
 ek fölötti határozat. Jelentés az egyesület két rendbeli
 vagyonáról. Bíráló bizottság jelentése a pályamunkáról.
 Az első díjjal jutalmazott dolgozat fölolvastása. *Krencz
 Ignác*, apát-kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő-elnök.
Papp János k. b. jegyző.

Meghívó. A ruszti esperesker. tanítóegyesület f. évi
 június hó 13-án Ruszton tartja rendes közgyűlést, melyre
 az egyesület tisztelt (tanító és tanítónő) tagjai, valamint
 a tanügybarátok tisztelettel meghívotnak. A tárgysoro-
 zat föbb pontjai: Reggeli 9 órakor szentmise: 10 óra-
 kor a közgyűlés megnyitása elnök által: gyakorlati
 tanítás a magy. történelem köréből, tartja: *Jeszenkovits
 Béla*, ruszti főtanító: a gyak. tanítás megbeszélése:
 pályatétel kitzése: a jövő évi gyűlés helyének meg-
 állapítása: tags. díjak beszédese és új tagok fölvétele.
 Indítványok. Ruszt, 1907. május 21. *Hackl József*, az
 aranyéremkereszt tulajdonosa, mint elnök. *Kanyits
 Richárd* jegyző.

Meghívó. A szombathelyegyházmegyei róm. kath.
 tanítóegyesület németújvári köre tavaszi közgyűlését
 június 6-án Felsőrönökön tartja meg, melyre a t. tanító-
 barátok s a tagtársakat tisztelettel meghívja a körelnök
 nevében, *Felsőnyilak*, 1907. május 20-án Szentgyörgyi
 Gyula, a kör jegyzője. Gyűlés előtt 10 órakor esendés
 szentmise, melyen a kör énekesei egyházas, háromhangú
 latin misét énekelnek. A gyűlés tárgysorozatának föbb
 pontjai: Gyakorlati tanítás. Tartja: *Steiger Rezső* felső-
 rönöki tanító. Az előadás megbeszélése. Elméleti elő-
 adás. Tartja: *Reisner Béla*, rábafüzesi tanító. A dolgo-
 zat megbeszélése.

Meghívó. A veszprémegegyházmegyei róm. kath. tanító-
 egyesület Somogyváz esp. ker. tanítóköre ez évi köz-
 gyűlését 1907. június hó 6-án Lengyeltóiban fogja meg-
 tartani, melyre a kör t. tagjait s a tanügy barátait tisz-
 telettel meghívom. A tárgysorozat föbb pontjai: 1/9
 órakor szentmise. Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács elnök-
 sége által ajánlott tétel közl. a következők tárgyalása:
 a) Nőnevelésünk korszerű kérdései. Előadó: *Péczér Ignác*
 orдай tanító. b) A népiskola a népjólét fejlesztésének
 szolgálatában. Előadó: *Tóth Gyula* hácsi tanító. Tanítás
 és nevelés. Előadó: *Halmér József* vámosi tanító.

Tanítógyűlés. A Keszthely-szentgróti esp. ker. tar-
 tozó róm. kath. tanítóegyesület folyó évi tavaszi köz-
 gyűlését 1907. évi május hó 29-én Zalaszentgróton
 tartotta meg az egyesület tagjainak s a leikes tanügy-
 barátok részvételével. A tárgysorozat föbb pontjai vol-
 tak. Szentmise után Gyakorlati tanításokat tartottak:

Jakobs Dénes aisépáhoki és Gere Ignác egregyi kartársak. Utána nyomban tárgyilagosa megbeszélés következett. Ertekezés: «Egy ember három ismeretlennel.» Fölolvasta: *Hordáth László* szentgyörgyvári kartárs. Eszmecsere: A «Népevelő» 15. számában közölt tételekről. A fizetésrendezéséről szóló új törvény és annak mikénti végrehajtásának megbeszélése. «Tanítók tekintélye.» Fölolvasta: *Nyers Imre* egyesületi elnök.

IRODALOM.

Kis Pajtás. Szerkeszti: Szepessy László. A tavasz minden mosolygása, játszi kedve itt ragyog a legszebb gyermeklapunk utóbbi, 20. számában, melynek tartalma kiválóan érdekes, mely valóságos kincse a gyermekirodalomnak, gyermeknevelésnek. A legmelegebben ajánljuk olvasóinknak. Előfizetése egész évre 6 kor., félévre 3 korona. Megrendelhető T. Pelikan Krizsó társszerk. és kiadóval: Budapest, VII. kerület, Thököly-út 16.

Koronázási Emlékfüzet. Ez évi június 8-án lesz 40-ik évfordulója annak a nagyfontosságú történelmi eseménynek, hogy dicsőségesen uralkodó apostoli királynkkal Ferenc József megkoronázott. A nemzeti nagy ünnepre egy alkalomszerű füzetet szerkesztett Győrffy János székelyfővárosi iskola-igazgató, a népiszkolai tanuló-sereg számára. A kepekkel illusztrált, szép kialítású könyvecskeket a Buzárovits-cég adta ki Esztergomban a kath. tanítói árva-ház javára s hogy minden iskolás gyermek megszerezhesse, árát csak 20 fillérré szabta, ami igazán olcsó. A füzet megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében is Budapest, IV. Keerskeméti-utca 2.

VEGYESEK.

Kath. képzőintezeti tanárok gyűlése. Az orsz. kath. Tanügyi Tanács I. évi május havi ülésén a nagy méltóságú püspöki kartól nyert magas utasítás folytán a kath. tanító- és tanítónőképzők reformjára vonatkozó javaslat előkészítését tűzte ki a közel jövő egyik leg-sürgősebb feladatául. Ezen nagyfontosságú munkátat előkészítésére, valamint a munkálat alapját képező javaslat előkészítésére Dr. *Balás Lajos* apát-kanonok győri főtanfelügyelő elnökle mellett: dr. *Walter Gyula* prelá-tus-kanonok, Esztergom, *Keményffy Dániel* plébános, igazgató, Esztergom, *Haller József* igazgató, Győr, *Guzsányi Vilmos* igazgató, Esztergom, dr. *Bilinszky Alajos* igazgató, Nagyszében, dr. *Kovács Gyula* igazgató Szalmár, *Szöke Sándor* tank. tanár Eger, *Gyömöréy Zsigmond* tank. igazgató Pécs, *Korödy Miklós* tank. tanár Pécs és *Ember Károly* igazgató, világi elnök tanokból álló bizottságot küldte ki. Értesülésünk szerint dr. Balás Lajos apát-kanonok főtanfelügyelő, a legnagyobb készséggel vállalkozott a bizottság tagjaival együtt a nagyfontosságú reformmunkátat előkészítésére. A kath. tanügyi közvelemény meg a legnagyobb bizalommal kíséri a bizottság munkálkodását.

Gróf Apponyi kultuszminiszter rendeletei. Már az ókori böcs is azt mondotta: a hazát szeretni annyit tesz, mint azt belülről erőssé, kívülről félelmissé tenni. Kultuszminiszterünk ügylátszik nemcsak vallja azt, hanem minden ténykedése mutatja, hogy legfőbb törekvése hazánkat belülről megerősíteni. Két nagyfontosságú rendelete, mely az iskolán kívüli oktatásról és a vidéki városokban emelendő közművelődési házakról szól, oly böcs kulturtörékvést celoz, amelyet eddig nem volt alkalmunk tapasztalni. Régóta hangoztattuk, hogy a népevelést nem lehet rendeletek özőnévelé elintézni, hanem magasabb nézőpontról kell vizsgálód-nunk, hogy kulturállamok sorába léphessünk. Mert fölötte sajnálatos körülmény, hogy még mindig 51.4 szá-zalék az irni-olvasni nem tudók száma. De remélhetőleg ezen is segítve lesz. Eddig legnagyobb baj volt, hogy a

szegény nép bajával nem törődött úgyszólván senki s ez alkalmat a lelketlenül izgató szocialista szájhősök ki is használták. Ma már mindenfelé meg lehet érezni gazdasági téren a romboló tanok gyászosa hatását. A tanító legjobb akaratú buzgó fáradozása is hajótörést szenvedett, a hatóságok közönye folytán. Azonban most már remélhető, hogy az államkormányzat böcsessége a tanítót minden tekintetben támogatni fogja népmentő munkájában. S ha sikerült a tanítónak magához lán-colni a népet, akkor a jött-ment izgatónak vagy fel-kopik az álluk, vagy kivándorolhatnak. Mert amily mér-tékben emelkedik a nép műveltsége, oly mértékben lesz virágzóvá az ipar és kereskedelem is. Hol pedig meg-elégedettség és jólét van, ott nincs talaja az anarchisz-tikus irányzatnak. Az iskolán kívüli közoktatás szerve-zésénél a miniszter vajolja hiányos közoktatásügyüni-t, különösen a népoktatásügyet. Azért a közoktatási tanácshoz kérdést intéz, minő módon lehetne szervezni országosan az iskolázatlan irni-olvasni nem tudók isko-lázását országos segéllyel? Miként lehetne a tanköle-telzség határain túl 15—21 évig, a népevelést álta-lánosítani és hatásosabbá tenni? Az első rendeletnek mintegy kiegészítő része a közművelődési gőpontoknak a vidéken való létesítéséről szól, a múzeumok és könyv-tárak főfelügyelőjét azért felszólította ezirányú javaslat-tételre, hogy a jövő évi költségvetésbe már beállítható legyen e tétel. Gróf *Apponyi* miniszterünk e hatalmas munkája ha sikerül, nevezetes kulturtörténelmi tény lesz, a nép százezrei pedig áldani fogják.

Fogyasztási Szövetkezet Kispesten. Fordulópon-tot képez Kispeszt gazdasági életében az a közgyűlés, amely e hó 17-én a község-ház zsulolásig megtelt tanács-teremben, mint a szövetkezet alakuló közgyűlése tartatott. Az úgynevezett modern társadalmi átalakulás nem lenne teljes, ha a minden téren megnyilatkozó szervezkedé-sből kihagynánk a konyha szervezkedését. Ez a leg-biztosabb védekezés a töké elhatalmaskodása ellen és egyúttal a legbiztosabb útja a takarékosságnak. Mert fillérek-ből vannak a koronák és a háztartáson nagyon sok fillért lehet takarítani. Ha még ehhez hozzávesszük a jó mértékű, a megbízható árúkat, mely a szövet-kezetben található, akkor látjuk, mily nagy lépést tettünk gazdasági jólétünk felé. Ezen mozgalom a keresztény szocialista egyesületben indult meg, mellyel ezen egye-sület azt bizonyítja, hogy a keresztény szocializmus a nép gazdasági jólétével speciálisan törődik, komoly ön-udatos munkával készítené elő a társadalmi átalakulás nagy jövőjét. Az alakuló közgyűlésen Medgyessy György bíró elnököl. Dávid Ferenc országos szervező (Bakáts tér 1.), mint a központ képviselője fölolvasta és pon-tonként megmagyarázta az alapszabályokat, mely egy-hangulag elfogadtatván, az elnök a szövetkezetet «Kispeszt-Szent-Lőrinc ker. Fogyasztási és Ertekesítő Szövetkezet» céggel megalkultnak jelenti ki.

Siketnémák fölvétele. A siketnémák 8 évfolyamú budapesti állami intézetében a jövő tanévben több pár-huzamos első osztály fog fölállíttatni. A fölvételek folya-módás sorrendjében eszközöltetvén, indokolt már most beküldeni a fölvételi kérelmeket. Fölvételt nyernek val-lásra, nemre és nemzetiségre való tekintet nélkül a 7—10 éves siketnémák. A szegényebb sorsuak megfelelő eltartási segéllyben is részesülnek. Pályázati határidő május 15. Fölvételi tájékoztatót és nyomtatványokat az érdeklődőknek díjtalanul küld az intézet igazgatósága. (Budapest, VIII., Mosonyi-u. 8. sz.)

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerü-lése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Egr. érseki megye.

Mikofalva főkegyház kántortanítói állomására pályázat hirdették. Javadalmazás: lakás két szoba melék helyiségekkel. Kert 181 ööl. Kaszáló 1761 ööl. Párber 200 véka rozs, 100 véka zab, 80 kor. pénz. Kenderváltás 40 kor. Deputátumváltás 10 kor. 66 fill. Fűzifa 6 ööl. Tandij 40 kor. Stóla 100 kor. Legelő négy machára (2 természetben, 2 helyett 600 négyszögöl szántóföld), 4 sertésre. Kötelesség: a mindennapi és ismétlőiskola vezetése, a kántori teendők végzése, lélekszámösszeírás, párberlajstrom elkészítése, az állás utáni adók fizetése, a javadalmi épületek kisebb hiányainak sajátjából (40 koronáig) rendbehozása. Választás: ez év június hó 18-án. Állás elfoglalandó július hó 1-én. Személyes megjelenés. Főlszerelt kérvényeket a választás napjának délután 10 órájáig átvesz Szabó Antal esperes-plébános. Bélapátfalva. 199 1—1

Győri püspöki megye.

Pályázat a középpulyai (Sopron m.) róm. kath. kántortanítói állásra. Javadalma: 2 szoba, 1 konyha, kamara, istálló, faszín. Tandij 115 kor., kántorságer 60 kor. Vegyesekben: 5 hold szántóföld, 1/2 hold rét, legeltetési jog 1/2 telek után, fajárandóság 1/2 telek után, községtől 210 kor., Horváth-alapból 59 kor., 22 1/4 méter rozs, ugyanannyi buza. Harangoztatásért — ha elvállalja — 100 kor. körül. Kérvények július 10-ig Mészáros Kálmán plébánoshoz küldendők. 200 1—3

Szatmári egyházmegye.

Az ungszennai megüresedett kántortanítói állásra pályázat hirdették. Kap a községtől 400 koronát, melyben az iskola fűtése és takarítása is befoglaltatik. 40—50 mna. párber, 4 köblös föld, stóla és misek után 120 korona, államsegély 54 kor. A pályázatokat Tibára (Ung megye) kell küldeni Csechiczky József ker. espereshez u. p. Szobránc. Határidő június 10. Tótul kell tudnia. 198 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Pályázat a csatkaí osztálytanítói állásra. Lakása áll egy szép bútorozott szobából. Fizetése: államsegélyből egyelőre 400 kor., a hitközségtől is 400 kor. Az új törvény alapján fizetékieskiegészítés iránt kellő lépések fognak tétetni. A csatkaí viszonyokra való tekintettel az iskolaszék csak férfipályázókat vehet figyelembe. A megválasztott tanító köteles a kántori teendőkben segédkezni, a kántortanítót a szükséghez képest helyettesíteni, a gyermekeket a templomba kísérni s ott rajok felügyelni stb. Pályázati határidő 1907. június 15. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Az állás f. évi július hó 1-én okvetellenül elfoglalandó. Pályázati kérvények Fülöp Antal t. esp. plébános, ker. tanfelügyelő kezéhez (Lakik: Súr, Veszprémmegye, posta helyben) küldendők. 201 1—1

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest, X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomáig. Tanerőknek s lelkészeknek különös szazalékengedmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 796

Zimmermann Gyula Henrik, Lipcse.

Legjobb szerkezetű harmonium gvara.

Üzletek: Lipcse, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga, London.

Egyedüli képviselő Magyarország és Ausztria részére:

Hörl Nándor Pozsony, Ventur-utca 24.

Számos elismerőlevél kiváló szak-tekintélyektől, az egész világból.

A Zimmermann-féle harmoniumok művésziessen hangolvák, mindenütt feltűnést keltenek elvarázslóan szép összhangjakkal. Előnyös feltételeink tanítók részére: A vételár felének vagy legalább egy harmadának lefizetése és a maradék részletekben meg-egyezés szerint.

Költségmentes szállítás.

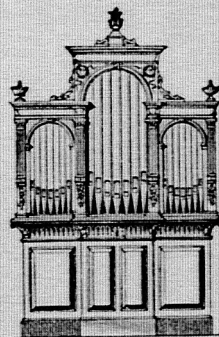
Képes harmoniumárjegyzék ingyen.

További különlegesség templomok és iskolák részére: Igen erős szerkezetű, német módszerű, légnymatú harmoniumok igen erős atható hanggal. Igen erős kereslet miatt kérjük a megbízásokat idejekorán közölni.

CSEH ISTVÁN

orgona- és harmonium építőmester

Egerben.

Ajánlkozom mindenemű templomi orgona-és harmonium-készítésére a legújabb légnymatú, (pneumatikus) cső-rendszer szerint, igen jutányos árak mellett.

Régi orgonaátalakításokat, javításokat, tisztításokat és hangolásokat olcsón vállalok el jót-állás mellett.

UJDONSÁGOK!

Szepesvármegye művészeti emlékei.

III. rész. Ipari művészet. Irta *Divadl Kornél*. Számos képpel. Ara 8 korona.

A magyarországi zsidóságról.

I. A magyarországi zsidók statisztikája. Irta *éj. Wessprény Kálmán*. Ara füzve 3 korona.

Jerosimi Brodaries István

(1471—1539). Irta *Sörös Pongrátz*. Ara füzve 2 korona. A Szent-István-Társulat Irodalmi Osztályában tartott felolvasások sorozatának 62. száma.

Az életbölcesség könyve.

Irta *D. J. a. Sissorics Miklós*. Ara füzve 2 korona 50 fillér.

Megint jelszavakról.

Katholizizmus, naturalizmus, sovinizmus és nemzeti erzület. Irta és a Szent-Inre-Körben felolvasta *Csecha Gyözö*. Ara 50 fillér.

A társadalomtudomány vezérfonala erkölcsi s nemzeti alapon.

Irta *dr. Lukács György*. Ara 1 korona.

NÉPIRATKÁK

237. **Jó hús olcsón.** A házinyultenyésztésről. Ara 10 fillér.

238. **Aprójószág.** Baromfityenyésztési utmutató. Ara 24 fillér.

239. **Mária Besnyö.** Bücsujárahely. Ara 10 fillér.

240. **Tudja mi a nyomor?** Ara 8 fillér.

241. **Az elrejtett kincs, a melyről még kevesen tudnak, vagyis a gyakori áldozásról.** Ara 16 fillér.

242. **Szent Vince apostola,** vagy a megtért szocialista. Ara 8 fillér.

243. **Kereszt és kard,** vagy a vallásos katona. Ara 16 fillér.

244. **Mátyás király élete.** Ara 16 fill.

245. **Nepomuki szent János.** Ara 12 fillér.

246. **Hunyadi János élete.** Ara 12 fill.

247. **Kapisztrán szent János élete.** Ara 16 fillér.

Bücsusok könyve. Szüz Mária kegyhelyeire zarandoklók ájtatossági kézikönyve. Összeírta Egy plébanos. Ara kötve 50 fillér.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat

könyvkereskedésében

Budapest IV., Kecskeméti-u. 2. szám.

könyvkiadóhivatalában

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. sz.